

УДК 671.1(477)

Луців Н.В., канд. техн. наук (ЛІЕТ, Львів)

ПРОБЛЕМИ ТА ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЮВЕЛІРНИХ ВИРОБІВ

Досліджено особливості та проблеми розвитку сучасного ринку ювелірних виробів в Україні, розглянуто динаміку виробництва, продажу, експорту та імпорту ювелірної продукції, особливості попиту, окреслено основні проблеми щодо якості ювелірних виробів на українському ринку та деякі законодавчі аспекти функціонування ринку ювелірних виробів у сучасних умовах.

Ключові слова: ювелірні вироби, золото, срібло, проба, пробірний контроль, ліцензування, іменник.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сьогодні перед ювелірною промисловістю постають проблеми, які насамперед пов'язані з їхньою якістю, безпечністю та надійністю: це недотримання виробниками вимог законодавства України у сфері застосування технічних регламентів та стандартів, відсутність на підприємствах системи управління якістю, застосування суб'єктами господарювання «нестандартних сплавів» та домішок, використання імпортних сплавів низької якості, нестійких покриттів, які не пройшли випробування на відповідність показникам надійності та безпеки.

Колосальною проблемою залишається стан правового та нормативного забезпечення контролю за якістю сплавів ювелірних виробів із дорогоцінних металів, а також стан законодавства у сфері технічного регулювання, стандартизації, підтвердження відповідності та захисту прав споживачів.

Проблеми формування і розвитку ринку ювелірних виробів знайшли своє втілення в наукових працях Т.М. Артюх, І.В. Григоренко, В.М. Вартацяна, В.М. Гавви, Д.О. Турко, Ю. Булаха, О.П. Портянка та ін. Проте ще мало вивченим є підхід до вирішення проблеми ефективного функціонування вітчизняного ювелірного ринку.

Метою статті є визначення основних напрямків розвитку вітчизняного ринку ювелірних виробів.

Предметом дослідження є проблеми формування та розвитку ринку ювелірних виробів в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виведення на ринок України ювелірних виробів з дорогоцінних металів можливе тільки після обов'язкового клеймування державним пробірним клеймом. Обов'язкове клеймування ювелірних виробів з дорогоцінних металів здійснюють казенні підприємства пробірного контролю (всього 13 казенних підприємств та їхніх відділень на території України).

За останні 20 років ювелірна галузь зробила величезний крок вперед: в 2009 році в Україні було зареєстровано 1217 підприємств, які займаються виробництвом ювелірних виробів. На рисунку 1 наведено динаміку кількості зареєст-

рованих державною пробірною службою України відбитків іменників протягом 2001-2009 років. Як бачимо, за 9 років кількість виробників ювелірної продукції в Україні збільшилась більше ніж удвічі. Навіть у розпал економічної кризи в 2009 році спостерігалось збільшення кількості зареєстрованих державною пробірною службою України відбитків іменників на 2,5 % порівняно з 2008 роком.

У 2010 році загальні обсяги надходження виробів з дорогоцінних металів до органів державного пробірного контролю та клеймованих заводів, що мають право клеймування, склали 61,99 т за масою та 15924 тис. шт. за кількістю, що менше ніж у 2009 році на 6,5 % та 3,0 % відповідно. [6] Таким чином, темпи падіння обсягів ринку ювелірних виробів в Україні в 2010 році вдалося призупинити, адже обсяги ринку ювелірних виробів в 2009 році склали 65,2 % за кількістю і 66,19 % за масою від обсягів ринку в 2008 році.

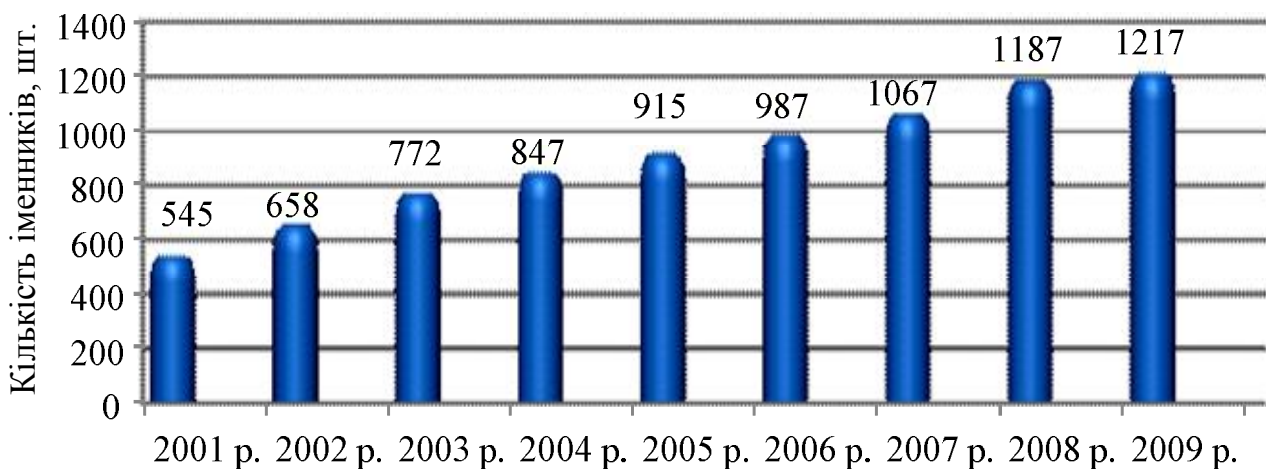

Рисунок 1 – Динаміка кількості зареєстрованих державною пробірною службою України відбитків іменників в 2001-2009 рр. [4]

В таблиці 1 наводяться дані державної пробірної служби України про обсяги ринку ювелірних виробів в Україні в 2009-2010 роках.

Таблиця 1 – Обсяги ринку ювелірних виробів за видами металу в Україні в 2009-2010 роках [6]

Параметр	Золото		Срібло		Платина		Всього	
	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.
Кількість, тис. шт.	7562	7297,2	8860	8626,1	0,91	1,14	16422,9	15924,5
Маса, кг	19843,8	18907,7	46473,3	43079,2	6,89	6,88	66324,0	61993,8

Насичення ринку ювелірних виробів в 2010 році відбувалось за рахунок власного виробництва на 81,8 %, решта – імпорتنі вироби [8].

Україна сировинним золотом забезпечує виробників лише на 0,2 % від потреб галузі. За рік в Україні видобувається від 16 до 50 кг золота. Враховуючи власний видобуток дорогоцінних металів, варто розглянути джерела забезпечення сировиною вітчизняних виробників. Так, частка імпоротної сировини

становить близько 55 %. За рахунок давальницької сировини забезпечується 45 % виробництва, інше – за рахунок переробки брухту ювелірних виробів та відходів виробництва. Тому собівартість виробництва ювелірної продукції в Україні є вищою, ніж в країнах, які мають власні запаси золота. У вартості виробів з дорогоцінних металів до 80 % становить імпортна сировина [7].

Загальну тенденцію виготовлення ювелірних виробів в Україні за 1999-2010 рр. відображено на рисунку 2, на якому спостерігаємо щорічний приріст виробництва ювелірних виробів до 2008 року. За 10 років (1999-2008 рр.) обсяги виробництва ювелірних виробів в Україні зросли більше ніж в 18 разів, що свідчить про успішний розвиток вітчизняної ювелірної галузі в докризовий період. Однак у кризові роки виробництво ювелірних виробів в Україні зменшується – в 2008 році було виготовлено на 3,6 % менше ювелірної продукції, ніж в 2007 році, спад виробництва ювелірних виробів в 2009 році склав 14,8 %, а в 2010 році – 4,3 % порівняно з попереднім роком.

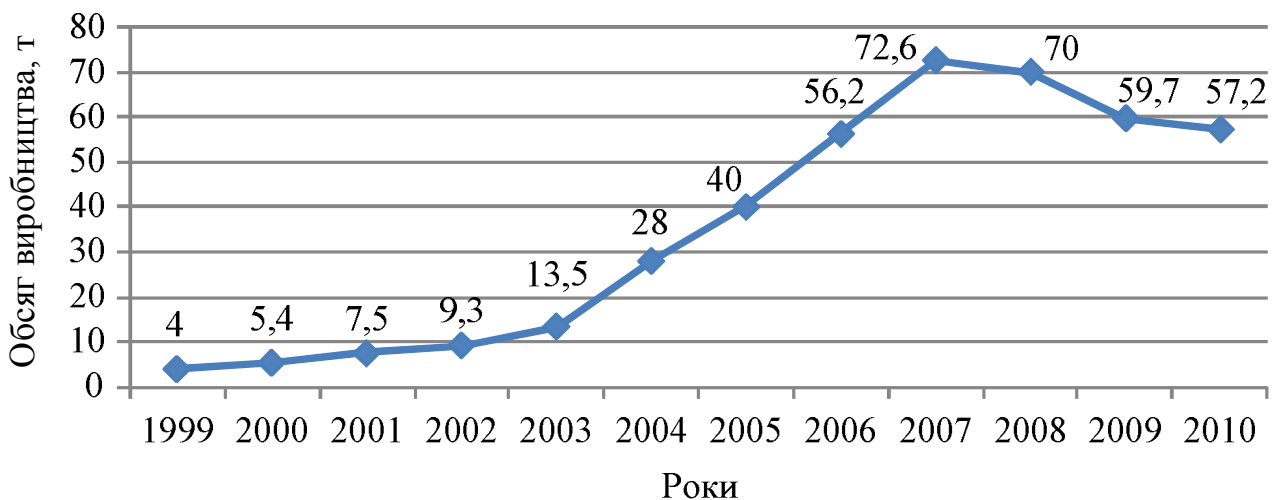

Рисунок 2 – Обсяги виробництва ювелірних виробів в Україні у 1999-2009 рр. [6; 7]

Всього у 2010 році обсяги виробів з дорогоцінних металів, що надходили до органів державного пробірного контролю від вітчизняних виробників ювелірної продукції, склали 57,2 т загальною кількістю 14 702 тис. шт.

В Україні тільки 4 найбільші виробники ювелірних виробів – ДП «Львівський ювелірний завод», ВАТ «Київський ювелірний завод», ЗАТ «Харківський ювелірний завод» та ДП «Вінницький завод «Кристал» – мають право на клеймування власним державним пробірним клеймом. В таблиці 2 наведено дані про обсяги виробництва ювелірних виробів цими 4 заводами, які сукупно виготовляють близько 20 % вітчизняних виробів з дорогоцінних металів за масою та близько 10 % – за кількістю.

Найбільшими вітчизняними виробниками ювелірних виробів із золота є (в порядку зменшення обсягів виробництва): ВАТ «Київський ювелірний завод», «Золотий век», ДП «Львівський ювелірний завод», ювелірний завод «Агат», «Золотий лелека», «Південьзолото», Харківська ювелірна фабрика, «Восток-

Запад», Краматорський ювелірний мехзавод, ювелірний завод «Золото», «Санс-плюс», ювелірний завод «Рубін», Краматорська ювелірна фабрика «Імперія золота», Краматорська ювелірна фабрика «Укрзолото», «Всесвіт», ВЮКП «Агат», СПД Лаврентьева В.Л., ювелірна фірма «Тріумф», Дніпропетровська ювелірна фабрика «Едем». Ці підприємства разом виготовляють більше 50% від загальних обсягів виготовлення в Україні ювелірних виробів із золота. До найбільших виробників ювелірних виробів із срібла, що сукупно виробляють більше 50 % обсягів вітчизняних виробів із срібла, належать ВАТ «Київський ювелірний завод», ВКП «Брюс», ВЮКП «Агат», ЗАТ «Харківський ювелірний завод», Харківська ювелірна фабрика, ТОВ «Сапфір», ДП «Львівський ювелірний завод», ВТК «ЮМЕКС», «Бархі-Юс», фірма «Агна ЛТД», «Тримін», СПД Онацька Л.В., СПД Ковалик А.Д., ВТК «Фенікс».

Таблиця 2 – Обсяги виробництва ювелірних виробів 4 заводами, що мають право на клеймування власним ДПК в 2010 році¹

Показник	Золото	Срібло	Всього	Співвідношення 2010 р. до 2009 р., %
Кількість, тис. шт.	993,03	1188,81	1551,08	97,5
Маса, кг	3351,24	6987,72	10338,96	94,0

Примітка. Дані державної пробірної служби України

Обсяги виготовленої в Україні в 2010 році ювелірної продукції за видами дорогоцінних металів наведено в таблиці 3. На відміну від 2009 року, коли обсяги виробництва ювелірних виробів із золота скоротилися більше ніж вдвічі порівняно з попереднім роком, у 2010 році ситуація в ювелірній галузі стабілізувалася. Обсяги виробництва ювелірних виробів, виготовлених із золота, срібла та платини порівняно з 2009 роком скоротилися незначно. Найбільшими залишаються обсяги виготовлення виробів зі срібла, що свідчить про прагнення виробників до збереження виробничих потужностей за рахунок виготовлення більш дешевої ювелірної продукції.

Таблиця 3 – Виготовлення ювелірних виробів за видами металу в Україні у 2010 році¹

Метал	Маса, кг	Співвідношення 2010 р. до 2009 р., %	Кількість, тис. шт.	Співвідношення 2010 р. до 2009 р., %
Золото	18874,84	98,0	7264,36	97,4
Срібло	38404,32	94,8	7437,31	97,8
Платина	2,68	105,1	0,36	97,3
Всього	57281,84	95,8	14702,03	97,6

Примітка. Дані державної пробірної служби України

З платиною в Україні майже не працюють. У 2010 році було виготовлено ювелірних виробів із платини 360 шт., що на 10 шт. менше, ніж в 2009 році.

Водночас у 2010 році на виготовлення ювелірних виробів із платини було використано 2,68 кг дорогої сировини, що на 5,1 % більше, ніж у 2009 році. Таким чином, зросла середня маса виготовлених в Україні ювелірних виробів із платини – з 6,89 г в 2009 році до 7,44 г в 2010 році.

Показовим у 2009 році є збільшення частки срібних ювелірних виробів у загальних обсягах виробництва виробів з дорогоцінних металів. Якщо у 2008 році обсяги виробництва золотих та срібних ювелірних виробів за масою розподілились у пропорції 50 на 50, то у 2009 році зазначене співвідношення склало 68 % срібних та 32 % золотих ювелірних виробів. Таке співвідношення золота до срібла збереглося і в 2010 році та в першому півріччі 2011 року і можна прогнозувати, що збережеться і надалі, оскільки воно притаманне більшості європейських країн. Підвищенню попиту на срібло в Україні значною мірою сприяв інтерес виробників до виготовлення срібного посуду, столових приборів та предметів релігійного культу.

Про переорієнтацію виробників на виробництво більш дешевої ювелірної продукції свідчать і дані про середню масу виготовлених у 2008-2010 роках ювелірних виробів, наведені на рисунку 3.

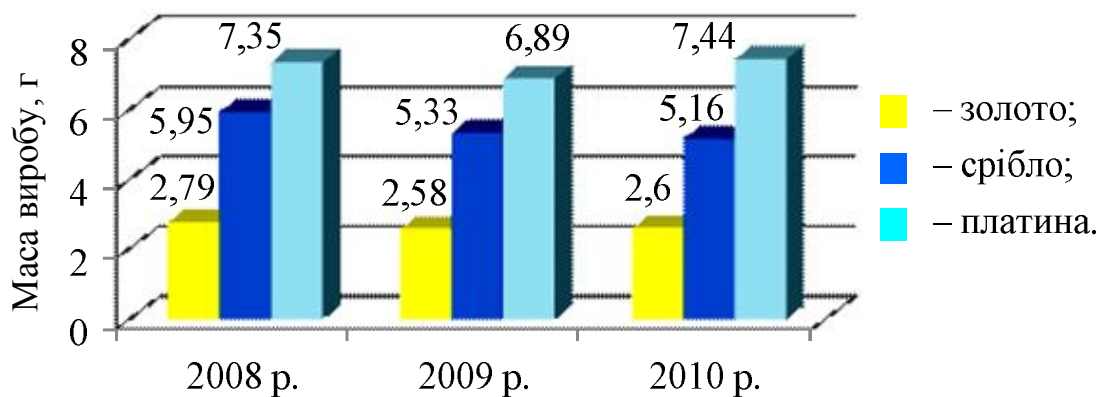

Рисунок 3 – Середня маса ювелірних виробів

Так, у 2009 році середня маса ювелірного виробу із золота становила 2,58 г, що на 0,21 г менше, ніж в 2008 році, середня маса срібного ювелірного виробу становила 5,33 г, що на 0,62 г менше, ніж в попередньому році, а середня маса ювелірного виробу із платини становила 6,89 г, що на 0,46 г менше, ніж в 2008 році. Таким чином, в 2009 році спостерігалось зменшення середньої маси ювелірного виробу із золота на 7,6 %, із срібла – на 10,5 %, із платини – на 6,3 %. Однак у 2010 році тенденція до зменшення середньої маси ювелірних виробів збереглась лише для срібних виробів – середня маса виробів із срібла зменшилась на 3,2 %, а середня маса виробів із золота зросла на 0,8 %, виробів із платини – на 8 %.

Важливим показником для ювелірних виробів є їхня проба – вміст дорогоцінного металу в сплаві.

В таблиці 4 наводяться дані про клеймування виробів з дорогоцінних металів за пробами.

Таблиця 4 – Клеймування виробів з дорогоцінних металів за основними пробами в Україні у 2009 році [6]

Метал	Проба	Відсоток за масою
Золото	375	0,94
	500	0,20
	585	98,72
	750	0,13
	800	0,07
	830	1,54
Срібло	875	4,86
	925	93,40
	960	0,13

Як бачимо, найбільш популярною залишається 585-та проба золота та 925-та проба срібла. Однак, у порівнянні з 2008 роком, майже на 1 % зменшились обсяги клеймування виробів 585-тою пробюю золота за рахунок збільшення кількості виробів нижчих проб (375, 500).

В Україні найбільшим попитом користуються прикраси із «червоного» золота. Натомість в Європі найбільшу популярність мають «біле» та «жовте» золото. Вітчизняні виробники також пропонують вироби із таких сплавів, але українські споживачі досить консервативні і їхні смаки змінюються дуже повільно [2].

Виготовлення ювелірних прикрас із вставками з натуральних коштовних каменів українським виробникам сьогодні не вигідно, оскільки через низьку платоспроможність населення такі вироби важко реалізувати. Хоча слід зазначити, що економічна криза найменше позначилася саме на елітному сегменті дорогих ювелірних прикрас.

Зменшення середньої маси виготовлення виробів, збільшення частки виробництва срібних ювелірних виробів та збільшення обсягів клеймування виробів більш низькими пробами відображають вплив на споживчий ринок ювелірних виробів кризових явищ в економіці, що спостерігались в Україні впродовж 2009-2010 років.

Тимчасом слід зазначити, що обсяги виготовлення виробів з дорогоцінних металів в Україні у 2009 році в порівнянні з 2008 роком зазнали меншого падіння, ніж обсяги виробів, поданих для випробування і клеймування до органів державного пробірного контролю ювелірної продукції. У першу чергу таке падіння зумовлене значним зменшенням у 2009 році обсягів імпорту ювелірної продукції (таблиця 5). За всіма казенними підприємствами пробірного контролю в 2009 році спостерігалось значне скорочення обсягів надходження виробів іноземного походження. Виняток становить лише відділення пробірного контролю Західного казенного підприємства пробірного контролю у м. Хмельницькому із незначним збільшенням надходження імпортової ювелірної продукції. Загалом у 2009 році до казенних підприємств пробірного контролю України було подано в 2,6 рази менше імпортованих ювелірних виробів, ніж у 2008 році.

Таблиця 5 – Обсяги імпортованих ювелірних виробів, поданих до казенних підприємств пробірного контролю (КППК) України в 2008-2009 роках, кг [6]

КППК	2008 р.	2009 р.
Центральне КППК	3491	1929
Відділення Центрального КППК у м. Вінниця	900	228
Відділення Центрального КППК у м. Черкаси	1171	658
Східне КППК	1409	258
Донецьке КППК	445	92
Відділення Донецького КППК у м. Краматорську	115	2
Відділення Донецького КППК у м. Луганську	24	20
Дніпропетровське КППК	1336	393
Відділення Дніпропетровського КППК у м. Запоріжжя	0	180
Південне КППК	1297	766
Кримське КППК	801	452
Західне КППК	2277	389
Відділення Західного КППК у м. Хмельницький	116	119

Що стосується обсягів імпорту ювелірних виробів в Україну в 2010 році та першому півріччі 2011 року, то бачимо певну стабілізацію – падіння обсягів імпорту продовжувалось, але не було таким стрімким, як у 2009 році (таблиця 6).

Таблиця 6 – Обсяги імпорту ювелірних виробів в Україну в 2010 році та в першому півріччі 2011 року¹

Метал	2010 р.		I півріччя 2011 р.	
	кількість, тис. шт.	маса, кг	кількість, тис. шт.	маса, кг
Золото	32,87	166,92	13,7	59,1
Срібло	1188,81	4674,86	374,36	1693,25
Платина	0,78	4,2	0,1	0,41
Всього	1222,46	4845,97	388,17	1752,76

Примітка. Дані державної пробірної служби України

Загалом у 2010 році в Україну було імпортовано ювелірних виробів на 1,2 % менше за кількістю і на 11,8 % менше за масою, ніж у 2009 році. Зменшення обсягів імпорту ювелірних виробів у першому півріччі 2011 року було суттєвішим – на 36,6 % менше за кількістю і на 27 % менше за масою, ніж в першому півріччі 2010 року.

Разом з тим, за даними Держкомстату, в 2010 році відбулося збільшення обсягів імпорту дорогоцінного, напівдорогоцінного каміння, дорогоцінних металів та виробів з них на 89,5 %, тоді як у 2009 році, порівняно з 2008 роком, цей показник зменшився в 6,5 рази (рисунок 4).

Що стосується експорту ювелірних виробів, то він не є стратегічним напрямком у розвитку ювелірної галузі України, його можна розглядати як іміджеву діяльність окремих компаній.

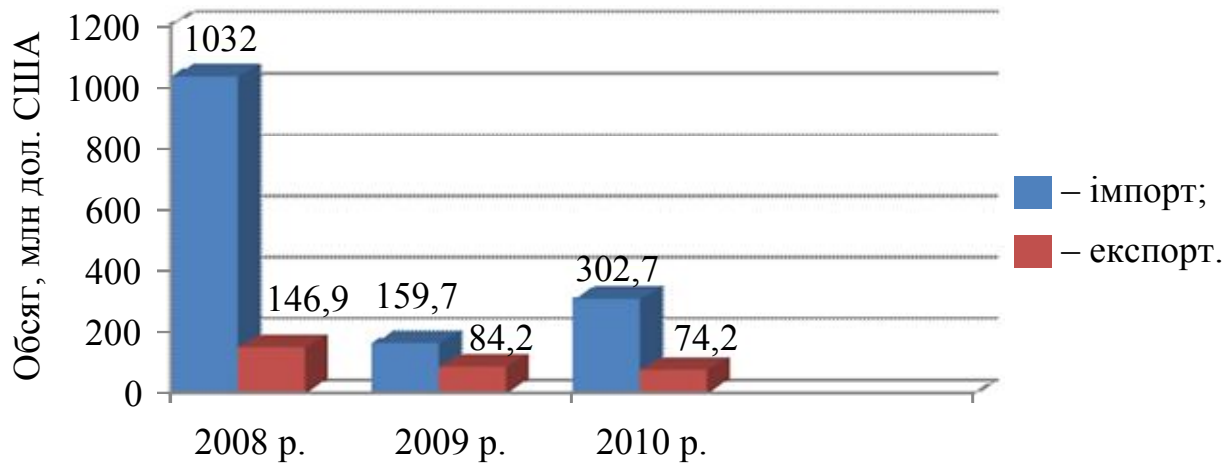

Рисунок 4 – Обсяги експорту та імпорту дорогоцінного, напівдорогоцінного каміння, дорогоцінних металів та виробів з них в Україні в 2008-2010 рр. [5; 9; 10]

Переважно лише окремі виробники мають зразки своєї продукції за кордоном. Так, за даними офіційного сайту Київського ювелірного заводу, експорт займає близько 5 % загального обсягу виробництва цього підприємства. Вироби експортуються в країни СНД, США, Об'єднані Арабські Емірати, країни Прибалтики.

За даними Держкомстату України, за три кризові роки з 2008 до 2010 року обсяги експорту дорогоцінного, напівдорогоцінного каміння, дорогоцінних металів та виробів знизилися майже вдвічі і в 2010 році склали 74,2 млн дол США.

Вплив фінансово-економічної кризи на обсяги продажу ювелірних виробів через роздрібну торговельну мережу був не таким суттєвим, як на інші показники діяльності ринку. На рисунку 5 відображено динаміку роздрібногo товарообороту ювелірних виробів в Україні в 2005-2010 роках.

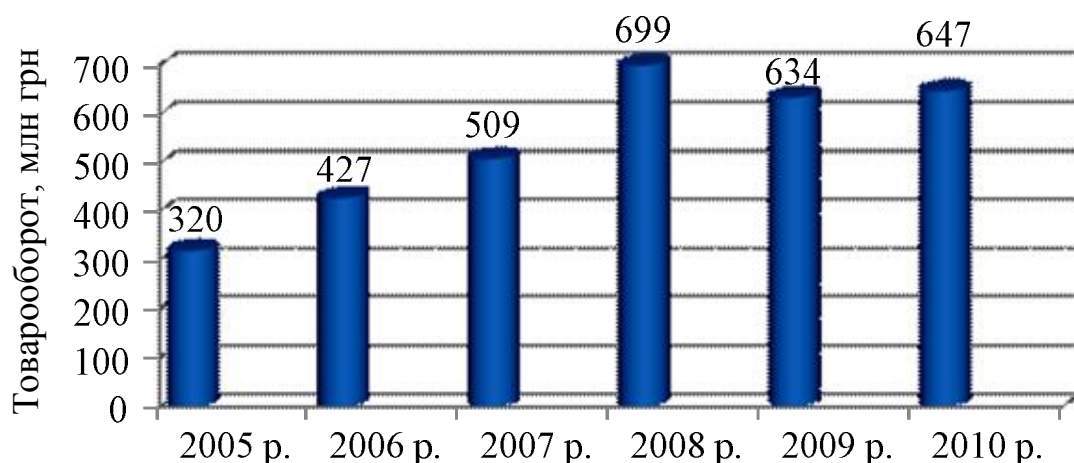

Рисунок 5 – Динаміка роздрібногo товарообороту ювелірних виробів в Україні в 2005-2010 рр. [11]

Як бачимо, попри зменшення обсягів власного виробництва та імпорту ювелірних виробів, в Україні спостерігається тенденція до збільшення обсягів

роздрібного товарообороту ювелірних виробів, який за 2005-2010 роки зріс в 2,3 разу. Виняток склав 2009 рік, коли роздрібний товарооборот ювелірних виробів порівняно з 2008 роком зменшився на 9,3 %. У 2010 році цей показник збільшився на 2,1 % порівняно з 2009 роком. Певну роль в існуючій тенденції відіграли інфляційні процеси та подорожчання дорогоцінних металів, а відповідно, і готових ювелірних виробів.

У 2010 році введено в дію Закон України від 19.10.2010 р. № 2608-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності», яким, зокрема, внесені зміни до законів України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» та «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» [3].

З 16 листопада 2010 року в Україні ліквідовано ліцензування діяльності у сфері ювелірного виробництва та торгівлі. При цьому не скасовано заборону на здійснення роздрібною торгівлю ювелірними виробами на ринках (крім спеціалізованих магазинів), з рук, у дрібнороздрібній торговельній мережі. Так само не скасований порядок приймання ювелірних виробів у продаж виключно на підставі прибуткових документів (накладні, акти, інша супроводжувальна документація), з обов'язковим вхідним контролем їхньої якості. Обов'язковим також є клеймування всіх виготовлених в Україні та ввезених в Україну ювелірних виробів державним пробірним клеймом і маркування етикеткою.

В Україні скасовано всі вимоги, передбачені ліцензійними умовами, які втратили юридичну силу після скасування ліцензування. Зокрема, тепер всі суб'єкти господарювання – виробники ювелірних виробів та торговці ювелірними виробами мають право закуповувати дорогоцінні метали, дорогоцінні камені, вироби з них та напівфабрикати в будь-яких суб'єктів господарювання і оптом продавати їх будь-яким суб'єктам господарювання або фізичним особам, які не зареєстровані як суб'єкти господарювання.

В умовах ліквідації ліцензування посилюється роль державного контролю за якістю ювелірних виробів. Адже, згідно ст. 42 Конституції України, держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та всіх видів послуг і робіт.

Сьогодні ринок ювелірних виробів насичений виробами низької якості, в процесі експлуатації яких проявляються значні механічні пошкодження, різноманітні зміни кольору поверхні, потьм'яніння, алергічні реакції у споживачів. Причиною цього є переважно використання імпортних лігатур, які не пройшли оцінку на відповідність встановленим вимогам щодо механічної та хімічної стійкості, а також порушення технології виготовлення. В умовах пробірного нагляду, як правило, встановлюється лише проба дорогоцінного металу. А вміст шкідливих елементів (нікель, кадмій, ртуть, свинець, цинк тощо) залишається поза увагою. Дорогоцінні камені також можуть бути небезпечними для здоров'я людини, особливо у випадках покращення їх товарного вигляду радіаційним опроміненням. При цьому жоден з основоположних документів з контролю якості ювелірних виробів не передбачає перевірку виробів на токсикологічну безпеку та походження [1].

Підсумовуючи можна констатувати, що 2009-2010 роки виявилися достатньо складними для ювелірної галузі України. Зменшення платоспроможності населення та збільшення вартості дорогоцінних металів, курсова нестабільність валюти змусили виробників йти на кроки до здешевлення вартості ювелірної продукції.

Висновки

Аналіз ринку ювелірних виробів в Україні дозволив виявити основні тенденції його розвитку:

- зростання кількості вітчизняних виробників ювелірної продукції;
- різкий обвал обсягів ринку ювелірних виробів, який відбувся в 2009 році, в 2010 році вдалося призупинити, тому можна сподіватися, що надалі тенденція зростання обсягів ринку відновиться;
- зростання частки срібних виробів у загальних обсягах ювелірної продукції на ринку України, що відповідає світовим тенденціям;
- зменшення середньої маси ювелірних виробів, особливо срібних;
- найбільш популярними протягом багатьох років залишаються 585-та проба золота та 925-та проба срібла;
- найбільшим попитом в Україні користуються прикраси із червоного золота;
- зменшення обсягів імпорту та експорту ювелірних виробів;
- попри зменшення обсягів власного виробництва та імпорту ювелірних виробів, в Україні спостерігається тенденція до збільшення обсягів роздрібного товарообороту ювелірних виробів.

Водночас обсяги виробництва виробів з дорогоцінних металів свідчать про потенціал до більш успішного подолання кризових явищ суб'єктами господарювання, які спрямовані на виробництво. Дещо спростилась діяльність підприємств, що займаються виробництвом та продажем ювелірних виробів, після скасування ліцензування діяльності, пов'язаної з виробництвом і торгівлею ювелірних виробів. При цьому посилюється роль державного контролю за якістю ювелірних виробів.

Список літератури

1. Артюх Т.М. Особливості стандартизації та сертифікації ювелірних виробів вітчизняного та зарубіжного виробництва / Т.М. Артюх, І.В. Григоренко // Сучасні тенденції та проблеми інновації виробництва товарів і надання послуг: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 8 травня 2008 р. – Л.: РВВ НЛТУ, 2008. – С. 199-203.
2. Варталян В.М. Дослідження розвитку українського ринку ювелірної продукції / В.М. Варталян, В.М. Гавва, Д.О. Турко // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 3. – С. 108-117.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмеження державного регулювання господарської діяльності: Закон України від 19.10.2010 р. № 2608-VI. – 4 с.

4. Звіт про результати роботи державної пробірної служби за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.assay.gov.ua/denj1.nsf/0/C1148E843ACC9B01C22576BE004OpenDocument>>.
5. Зовнішня торгівля України товарами за 2010 рік [Електронний ресурс] // Експрес-випуск Державного комітету статистики України. – 2011. – № 25. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>.
6. Інформаційно-аналітичні матеріали про діяльність ювелірної галузі України у 2009 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.assay.gov.ua/denj1.nsf/0/5A153F6780BC738EC22576BE004C0C3B>>.
7. Портянко О.П. Вплив мита та податків на кон'юнктуру ринку ювелірних виробів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://antiquar.at.ua/publ/vpliv_mita_ta_podatkiv_na_kon_junkturu_rinku_juvelirnikh_virobiv_ukrajini/1-1-0-1>.
8. Продаж споживчих товарів, які вироблені на території України, у торговій мережі за 2010 рік [Електронний ресурс] // Експрес-випуск Державного комітету статистики України. – 2011. – № 123. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>.
9. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України. – К.: Консультант, 2009. – 520 с.
10. Статистичний щорічник України за 2009 рік / Під ред. О. Осауленко. – К.: Інформ.-аналіт. агентство, 2010. – 618 с.
11. Товарна структура роздрібного товарообороту підприємств в Україні в 2010 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua/>>.

УДК 671.12

Марчук Н.Б.,

Черняк Л.В., кандидати техн. наук (КНТЕУ, Київ)

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ БІЖУТЕРІЇ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано вітчизняний ринок біжутерії та прикрас ручної роботи. Визначено основні проблеми ринку та перспективи подальшого його розвитку.

Ключові слова: *біжутерія, прикраси ручної роботи, хенд-мейд, ринок, обсяги продажу, сегменти ринку.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. В умовах кризових явищ в економіці на споживчому ринку відбуваються певні зміни та перетворення, що стосуються як окремих видів товарів, так і сегментів ринку. Сьогодні відбувається переорієнтація попиту споживачів на ринку прикрас. Зменшення продажу в преміум-сегменті в основному відбувається за рахунок зниження попиту на ексклюзивні та дорогі-вартісні вироби. На українському ринку прикрас почала проявлятися загально-світова тенденція відмови від золота і платини та зростання попиту на вироби зі срібла.